

Pelastustoimi ja varautuminen

Pohjois-Savon hyvinvointialue

Korjausmääräys

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutason huomattavien epäkohtien korjaaminen Siilinjärven Vuorelassa ja Toivalassa.

Taustaksi

Itä-Suomen aluehallintovirasto (jatkossa aluehallintovirasto) on pelastustoimen valvonnassaan havainnut, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasossa esiintyy pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n mukaisia huomattavia epäkohtia pelastustoiminnan toimintavalmiusajan riskiruutukohtaisissa toteutumisissa Siilinjärven Vuorelassa ja Toivalassa.

Pelastustoimen järjestämislain 18 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Jos palvelutasossa on aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavia puutteita tai epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi määräajassa velvoittaa hyvinvointialueen oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

Pelastustoimen järjestämislain perusteluissa (HE 241/2020 vp) todetaan, että palvelutason arvioinnissa aluehallintoviraston arvioi, ovatko pelastustoimen palvelut suunniteltu ja toteutettu siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet (=pelastustoiminta) voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Aluehallintovirasto arvioi pelastustoimen palvelutason riittävyttä alueen paikallisten onnettomuusuhkien ja tarpeiden perusteella. Arvion perusteina ovat alueen uhkien arviointi sekä hyvinvointialueen pelastustoimen toimialueen ominaisuudet. Arvioinnin lähteenä toimivat hyvinvointialueen pelastustoimen tuottamat asiakirjat, sisäministeriön valtakunnalliset ohjeet sekä aluehallintoviraston valvontatoiminnan lähteet, selvitykset, asiantuntija-arviointi sekä onnettomuus- ja toimintatilastot (Pronto, pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto). Aluehallintoviraston aloittamat valvonta-asiat siirtyvät sellaisinaan Lupa- ja valvontaviraston käsiteltäviksi 1.1.2026 alkaen.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (Sisäministeriön julkaisuja 2025:2) mukaisesti toteutunutta ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikaa arvioitaessa tarkastellaan erikseen jokaisen riskiruudun toteumaa. Toimintavalmius tulee vähintään toteutua siten, että A- ja B-kiireellisyysluokan pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen aina vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje on uudistunut valvonnan aikana. Edellinen korjausmääräys (ISAVI/2406/2021, 5.10.2021) perustui aiempaan pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen (Sisäministeriön ohje 21/2012, 16.4.2012). Tällä hetkellä käytössä oleva pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (Sisäministeriön julkaisuja 2025:2) tuli voimaan sisäministeriön päätöksellä 24.2.2025 (VN/18671/2022). Vuorelan ja Toivalan alueiden toimintavalmiuksien puutteet nousevat esiin riippumatta siitä, tarkastellaanko vanhan tai uuden ohjeen mukaisia toimintavalmiusaikatavoitteita.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto on päättänyt (13.11.2023) Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä 1.12.2023–31.12.2027 pelastustoimen toimintavalmiusajoista seuraavaa: ”Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää toiminta-alueellaan pelastustoimen valmiutta, jolla saavutetaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajalle riskiluokittain asetetut tavoitteet. ... II-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen.”

Lisäksi palvelutason kehittämistarpeena on kirjattu: Erityisenä painopisteinä vuosina 2024–2025 ovat riskianalyyssissä tunnistetut alueet, joilla toimintavalmiuden toteutumisessa on havaittu haasteita pitkän aikavälin tarkastelussa. ... Välittömässä lähtövalmiudessa olevien pelastusasemien toimintavalmiutta ja kiireellisten tehtävien suorittamista kehitetään niin, että erityisesti I- ja II-riskiluokan alueilla kohteet tavoitetaan palvelutasopäätöksessä määritellyssä ajassa.”

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä 1.12.2023–31.12.2027 on todettu lukumääräisesti riskiruuduissa olevat palvelutason puutteet.

Asiassa hankitut selvitykset ja asian käsittely aluehallintovirastossa

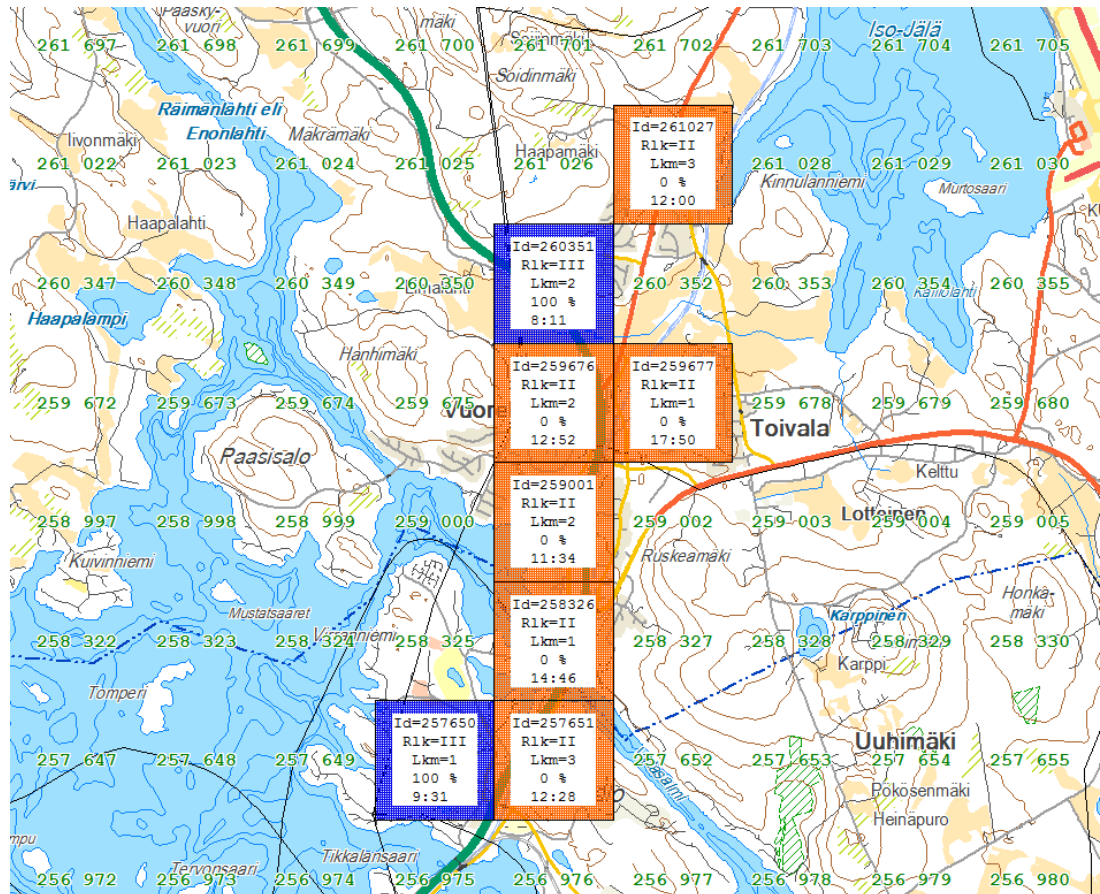
Aluehallintovirasto on antanut 5.10.2021 korjausmääräyksen pelastustoimen huomattavien epäkohtien korjaamiseksi Vuorelassa, Toivalassa ja Sorsasalossa (ISAVI/2406/2021). Korjausmääräyksenä annetaan: ”Riskiruutukohtaisessa nopeassa avunsaannissa on huomattavia

epäkohtia Vuorelan, Toivalan ja Sorsasalons alueen II-riskiluokan riskiruuduissa (6 kpl). Pelastustoiminnan toimintavalmiuden palvelutaso tulee korjata vastaamaan alueiden paikallisia tarpeita ja uhkia (pelastuslaki 28 §) siten, että ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan riskiruutukohtainen 50 % vähimmäistavoitettavuus toteutuu kaikissa Vuorelan, Toivalan ja Sorsasalons alueen ruuduissa. Pelastustoiminnan nopean avunsaannin ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan saavutettavuus tulee korjata sellaiseksi, että 50 % vähimmäistavoite toteutuu riskiruutukohtaisesti viipymättä, kuitenkin viimeistään 1.7.2022 alkaen.”

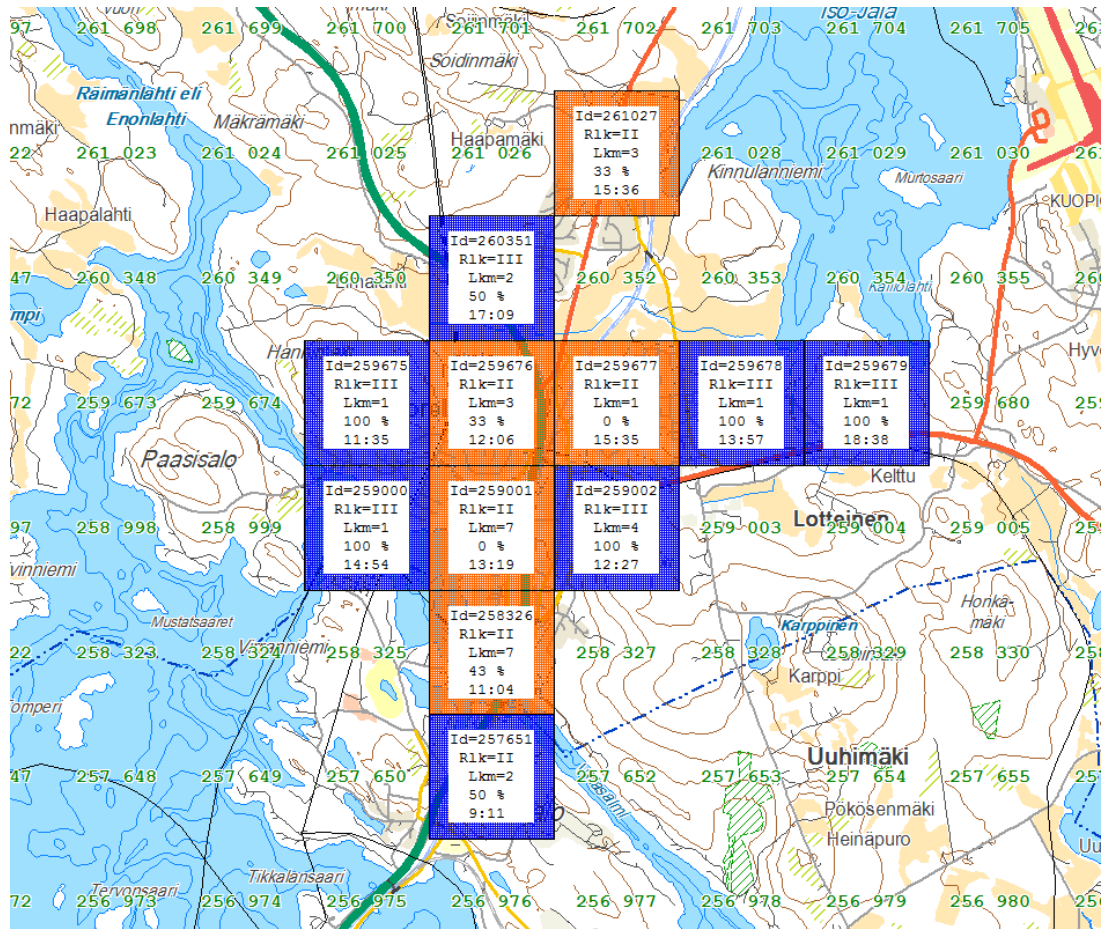
Toimintavalmiuden puutteista on keskusteltu aluehallintoviraston tekemillä valvontakäynneillä 11.9.2023, 6.6.2024 sekä 5.6.2025. Pelastuslaitoksen edustajien kertoman mukaan puutteiden ratkaisemiseksi on tehty vuosien aikana erinäisiä toimenpiteitä, mutta puutteet eivät ole kaikilta osin poistuneet. Valvontakäyntien lisäksi aluehallintoviraston ja pelastuslaitoksen edustajien kesken järjestettiin 5.5.2025 vielä erillinen keskustelutilaisuus Pohjois-Savon ongelmaruutujen tilanteesta.

Aluehallintovirastolla on ollut käytössään Pohjois-Savon alueen pelastustoimen vuosia 2020–2023, 2021–2023 sekä 1.12.2023–31.12.2027 koskevat palvelutasopäätökset. Aluehallintovirasto on saanut toteutuneiden toimintavalmiusaikojen tiedot pelastustoimen resurssi- ja toimenpidetilasto Prontosta.

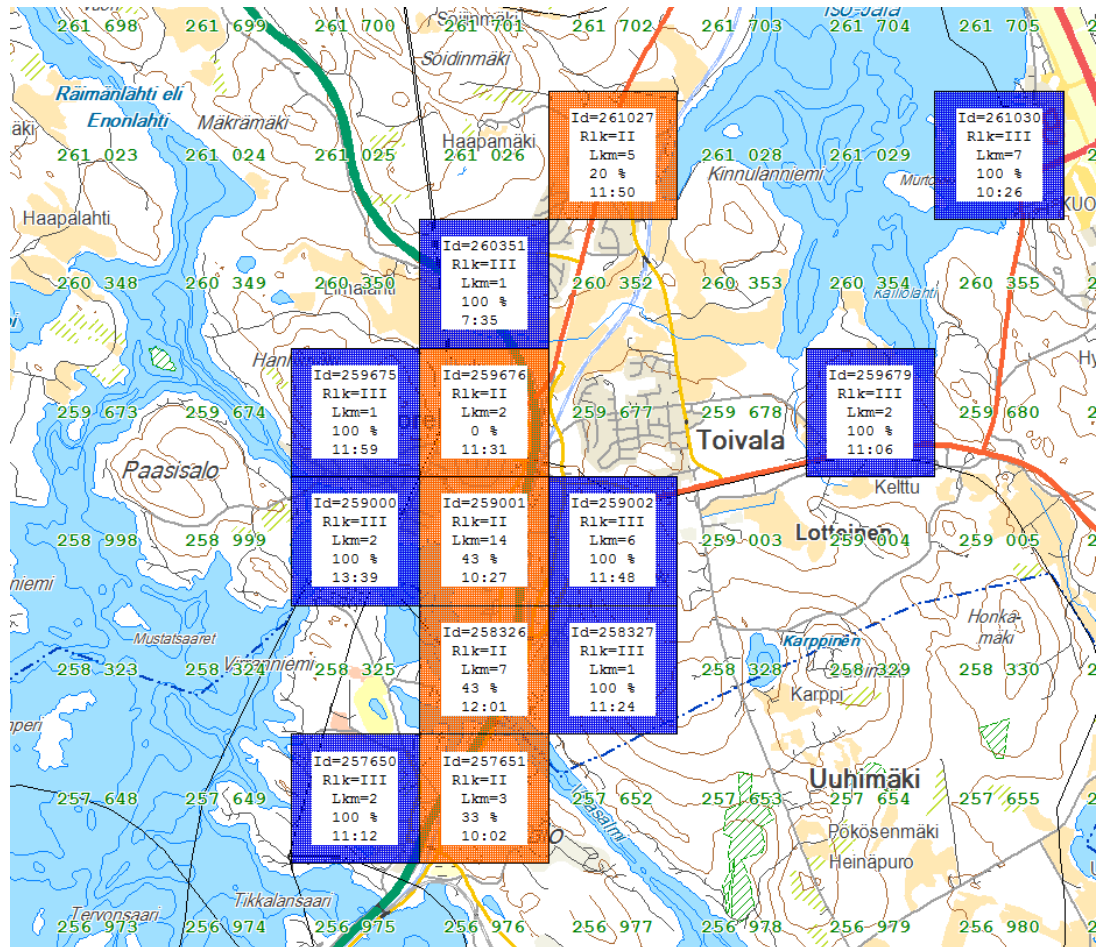
Aluehallintoviraston kesällä 2025 tekemässä tarkastelussa on tullut ilmi, että 5.10.2021 annetun korjausmääräyksen toteutumisessa on edelleen puutteita. Kuvissa 1–4 todetaan puutteet ensimmäisen yksikön toimintavalmiuksissa Vuorelan ja Toivalan alueilla 1.7.2022–30.6.2025 pelastustoimen riskiruuduittain.

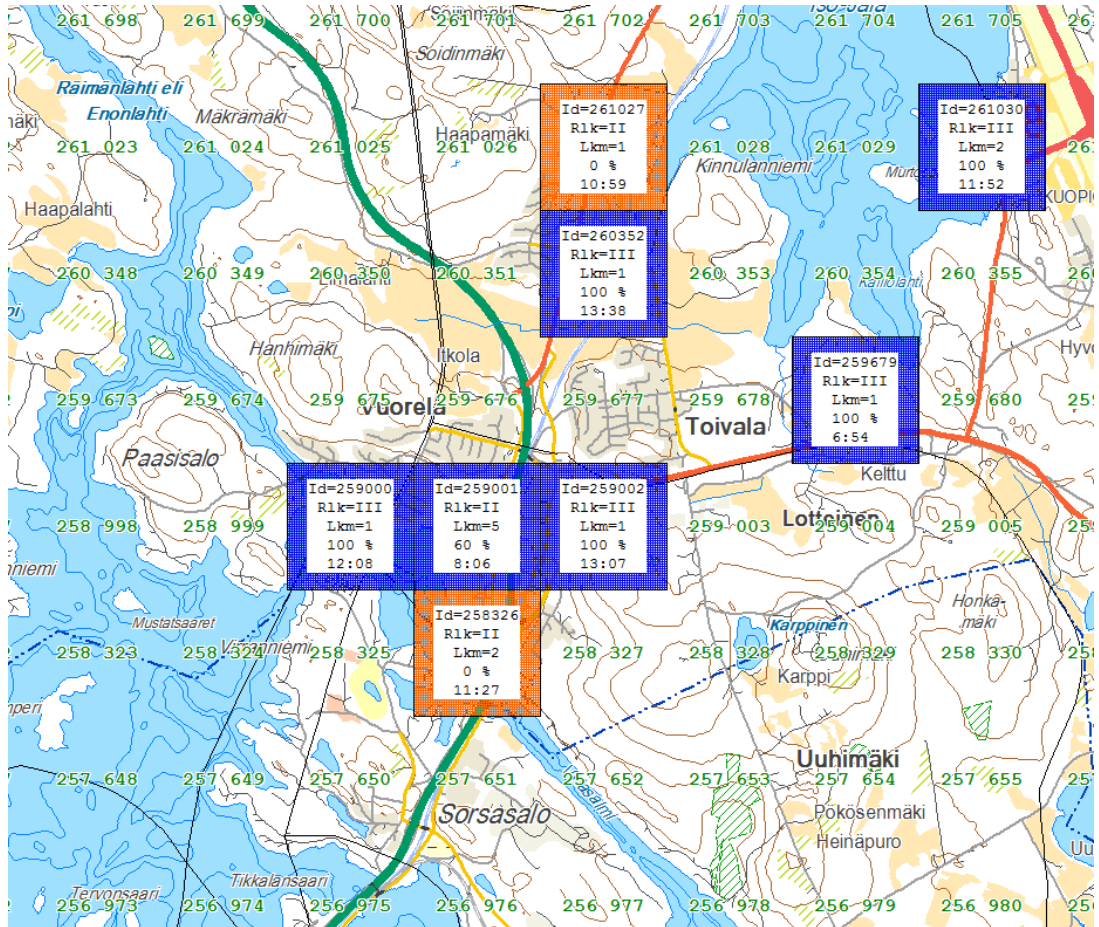
Kuva 1. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen 1.7.2022-31.12.2022.

Kuva 2. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen 1.1.2023-31.12.2023.

Kuva 3. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen 1.1.2024-31.12.2024.

Kuva 4. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiuserätysohjeiden täyttyminen 1.1.2025-30.6.2025.

Yhteenvedon voidaan todeta, että ensimmäisen yksikön toimintavalmiuserätysohjeissa Vuorelan ja Toivalan alueilla on ollut puutteita jatkuvasti 1.7.2022-30.6.2025 välisenä aikana.

Kuuleminen

Hallintopäätöstä tehtäessä on hallintolain (434/2003) mukaan varattava asianosaiselle mahdollisuus tulla kuulluksi. Selityksen antamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella annettiin mahdollisuus antaa kirjallinen selitys Itä-Suomen aluehallintovirastolle 31.10.2025 mennessä. Pohjois-Savon hyvinvointialue antoi vastineen aluehallintovirastolle 30.10.2025.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastineessa ei kiisteta, että toimintavalmiuserätysohjeissa on ollut puutteita Vuorelan ja Toivalan alueilla. Pelastuslaitos on tehnyt toimenpiteitä puutteiden korjaamiseksi ja jatkaa edelleen toimia, joilla alueen riskiruutujen saavutettavuusajan vaatimukset saadaan täytetyiksi.

Vastineessa todetaan, että annettu ruutukohtainen määräaika on todella lyhyt. Hyvinvointialueen vastineen mukaan kyseisessä ongelmallisessa ruudussa on vähän tehtäviä, ja on mahdollista, että kyseiseen ruutuun ei osu yhtään kiireellistä tehtävää määräaikaan mennessä.

Korjausmääräyksen päävelvoitteen toteutumista tullaan kuitenkin valvomaan Lupa- ja valvontaviraston toimesta vasta 1.1.2026 lähtien voimassa olevan pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti, joten pelastuslaitoksen vastineessaan esittämä pyyntö korjaavien toimenpiteiden lisääjälle on perusteeton.

Vastineessa saatujen tietojen sekä pelastuslaitoksen toteuttamien toimenpiteiden perusteella korjausmääräyksen päävelvoite asetetussa määräajassa on toteutettavissa.

Päävelvoitteen ja uhkasakon asettaminen

Aluehallintovirasto velvoittaa pelastustoimen järjestämislain 18 §:n nojalla Pohjois-Savon hyvinvointialuetta korjaamaan sen pelastustoimen palvelutasossa esiintyvän huomattavan epäkohdan. Palvelutason tulee vastata pelastustoimen järjestämislain 3 §:n mukaisesti tarpeita ja uhkia ja ne on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteessa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoiminnan palvelutason huomattavan epäkohdan korjaaminen ja palvelutason saattaminen vastaamaan pelastustoimen järjestämislain 3 §:n vaatimusta edellyttää, että riskiluokkien mukaiset ensimmäisen vasteen toimintavalmiusajan 50 % vähimmäistavoitteet toteutuvat riskiruutukohtaisesti kaikissa alueen riskiruuduissa.

Riskiruutukohtaisessa nopeassa avunsaannissa on huomattavia epäkohtia Siilinjärven Vuorelan ja Toivalan riskiruuduissa. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden palvelutaso tulee korjata näissä ruuduissa vastaamaan näiden alueiden paikallisia tarpeita ja uhkia siten, että ensimmäisen vasteen riskiruutukohtainen 50 % vähimmäistavoitettavuus toteutuu kaikissa ruuduissa.

Pelastustoiminnan nopean avunsaannin ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaika tulee korjata sellaiseksi, että 50 % vähimmäistavoite toteutuu riskiruutukohtaisesti mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.1.2026 lähtien. Aluehallintovirasto ei edellytä hyvinvointialueelta huomattavien epäkohtien poistamisessa minkään yksittäisen keinon käyttöä. Päätöksen noudattamisen arviointi tehdään toteutuneen palvelutason perustella. Lupa- ja valvontavirasto tulee valvomaan

päävelvoitteen toteutumista 1.1.2026 lähtien voimassa olevan pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti.

Aluehallintovirasto asettaa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle päävelvoitteen tehosteeksi uhkasakon uhkasakkolain (1113/1990) 5§ ja 6 §:n mukaisesti. Uhkasakko on suuruudeltaan 350 000 euroa.

Tarvittaessa uhkasakko tuomitaan maksettavaksi erillisellä päätöksellä uhkasakkolain ja hallintolain mukaisessa menettelyssä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Tämä päätös pannaan täytäntöön tuomioistuimeen tehtävästä valituksesta huolimatta yleisen turvallisuuden varmistamiseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n 3 momentti).

Sovelletut säännökset ja ohjeet

Pelastustoimen järjestämislaki (631/2021) 3 §, 18 §

Pelastuslaki (349/2011) 27 §

Sisäministeriön ohje 16.4.2012 21/2012: Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje

Sisäministeriön julkaisuja 2025:2 Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje

Ulkasakkolaki (1113/1990) 5§, 6§, 8§

Johtaja

Joni Henttu

Pelastusylitarkastaja

Valtteri Korhonen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu, allekirjoitus on nähtävissä seuraavalla sivulla.

Liite Valitusosoitus

Jakelu Pohjois-Savon hyvinvointialue

Tiedoksi Pohjois-Savon pelastuslaitos
Sisäministeriön pelastusosasto

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 2, 13035 AVI
Puhelinvaihtelija: 0295 016 000
kirjaamo.ita@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja ISAVI/9711/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/9711/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Henttu Joni 04.11.2025 14:11

Esittelijä Korhonen Valtteri 04.11.2025 14:07